

Tips för att komma igång med jämställdhets- och jämlikhetsarbetet

Börja med dig själv

Ibland är alla i verksamhet överens om att påbörja ett utvecklingsarbete tillsammans, vilket är fantastiskt bra. Men i de fall där du som enskild individ ser utvecklingsbehov som andra inte ser är det viktigt att inte ge upp. Hitta istället ett område där du kan utveckla ditt eget arbete inom de ramar du kontrollerar. Det kan sedan fungera som konkret exempel för hur verksamheten kan utvecklas.

Tydliggör kontexten

Jämställdhet och jämlikhet är inte något du kan välja att arbeta med, det är något du ska arbeta med. Det är bestämt i bland annat regeringsformen, diskrimineringslagen, de jämställdhetspolitiska målen samt regionala och kommunala handlingsplaner. Läs på om dessa styrdokument och se över vilka som är relevanta i ditt vardagliga arbete. Tydliggör sedan för dig själv hur du arbetar för att följa dessa och hur du utifrån dem kan utveckla ditt arbete vidare. Normkritik är ett förhållningssätt som kan användas för att utveckla hur du jobbar.

Skriv dagbok

Försök att så ofta som möjligt vid dagens slut kortfattat skriva ned vad du gjort. Vad har du gjort idag? På vilka sätt kan det du gjort leda till mer jämställda och jämlika villkor för den målgrupp du arbetar med? (ex. barn och unga, elever, brukare av social omsorg, patienter, anställda osv). Vilka arbetsuppgifter har inte med jämställdhet och jämlikhet att göra? Kan något av det sistnämnda utvecklas utifrån jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv? Kan med fördel kombineras med styrdokumentet som nämns ovan, om du behöver inspiration för hur jämställdhet och jämlikhet relaterar till ditt arbete. Ofta är det mer än du tror.

Använd kollegor som bollplank

Använd dig av dina kollegor och låt dem använda sig av dig. Bjud in någon att sitta med under dina möten. Om du arbetar med ungdomar, låt en kollega vara med när du träffar ungdomarna. Oavsett situation, låt det bli en möjlighet att undersöka hur du interagerar med andra människor. Be din kollega att se om du till exempel pratar eller agerar annorlunda i kontakt med flickor och pojkar/kvinnor och män. Eller anpassar du dig på andra sätt för de olikheter du möter bland människor i din närhet? Vad innebär det sett till jämställdhet och jämlikhet?

Gör plats för jämställdhet och jämlikhet på möten

Planera in tid i slutet på möten där du och övriga deltagare tillsammans går igenom det ni precis behandlat. Analysera innehållet utifrån jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Kan de ge nya infallsvinklar på frågor som behandlats? Har ni missat något? Ni kan också utgå från de sju diskrimineringsgrunderna: på vilka sätt kan människors olika kön, könsidentitet och uttryck, funktionsnedsättning, sexuell läggning, religion, etnicitet eller ålder skapa olika förutsättningar och behov i er verksamhet? Bland brukare av er verksamhet? Bland personalen? Har ni tänkt på det under mötet? Fokusera på hur er verksamhet är anpassad för människors olikheter, och hur den kan utvecklas för att förebygga diskriminering. Tänk på att olikheter är något vi alla bär på, inte bara de som upplevs annorlunda i relation till en viss norm.

Avsätt tid

Tid är viktigt. Att använda normkritik för att agera mer jämställt och jämlikt handlar om att göra annorlunda mot hur du vanligtvis gör. För att ge dig själv en ärlig chans att lyckas krävs det att du avsätter tid för det. Det ska dock inte vara övertid, se nästa tips.

Gör det till en del av ditt ordinarie arbete

Att jobba med normkritik, jämställdhet och jämlikhet ska inte vara något du gör utöver ditt vanliga jobb. Det ska vara en naturlig del av det och prägla resten av delarna. Det kan till en början behöva vara ett "sido-spår", för att få tillräckligt med uppmärksamhet, men det ska vara ett sido-spår som påverkar huvudspåren mer och mer.

Försök inte att göra allt på en gång

Det är viktigt att inte arbeta med allt på en och samma gång. Hitta hellre en mindre del eller fråga som är relevant för dig och din verksamhet, börja arbeta med detta och följ utvecklingen. När du uppnått en förändring kan du gå vidare till nästa fråga.

Låt arbetsätten utvecklas

Att jobba med utveckling handlar om att lära sig. Det innebär att du efter en viss tid kommer att kunna mer än du gjorde i början. Ta med den kunskapen i processen och utveckla dina arbetsätt.

Systematisera utvecklingen

Att jobba normkritiskt handlar om att bli medveten om hur du vanligtvis gör något och sedan utveckla hur du gör det. För att det ska vara möjligt behöver det finnas utrymme för att både "göra" och "tänka". Det kan låta självklart, men om detta inte systematiseras så kan det bli svårt att särskilja mellan dessa två. En vanlig modell för detta är PGSA, vilket står för Planera – Göra – Studera – Agera. Om du googlar på förkortningen kommer du hitta olika sätt att applicera detta på ditt vardagliga arbete och kan sedan välja det som passar dig bäst. Även PDSA funkar att googla, vilket är den engelska motsvarigheten.

Som vi tidigare visat på hittar ni många användbara verktyg för både skola och verksamhet på www.jamstall.nu/verktygslada.

Ni kan även följa aktuella arbetet kring frågorna på Facebooksidan [jamstall.nu](https://www.facebook.com/jamstall.nu)